

Internauci o rynku pracy w trzeciej dekadzie kwietnia

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Sytuacja w zakładach pracy.....	1
Oceny	1
Przewidywania.....	3
Bezpieczeństwo zatrudnienia	4
Ocena lokalnych rynków pracy	6

Kwietniowe badanie nastrojów społecznych związanych z rynkiem pracy w Polsce przeprowadziliśmy metodą CAWI w panelu internetowym¹. Trzeba pamiętać, że badania internetowe mają swoje ograniczenia metodologiczne. Z internetu korzysta jedynie część polskiego społeczeństwa – wedle badań CBOS z marca 2020 r. blisko 76% ankietowanych korzysta z internetu przynajmniej raz w tygodniu, a pozostali rzadziej lub wcale, zatem wskaźnik ten na pewno nie obejmuje całego społeczeństwa. Obecność respondenta w panelu internetowym zakłada jego zgodę na powtarzalny udział w badaniach (zazwyczaj wynagradzany). Badania przeprowadzane metodą CAWI dają – szybciej i taniej niż badania przeprowadzane metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) – obraz społecznych nastrojów, opinii oraz ich zmian, co jest szczególnie użyteczne w tak ważnym, krytycznym okresie, jak czas epidemii.

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

Oceny

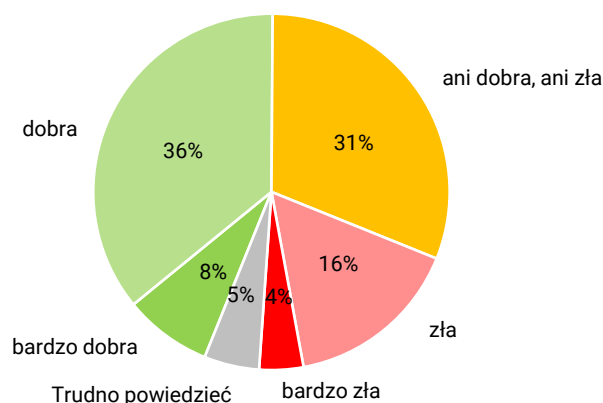
Największa grupa (44%) internautów pracujących zawodowo oceniła, że w trzeciej dekadzie kwietnia sytuacja w ich zakładach pracy była dobra. Blisko jedna trzecia (31%) uważała ją za „ani dobrą, ani złą”, a co piąty (20%) uznał ją za złą. Mimo różnic w metodach realizacji obu badań warto przypomnieć, iż w pierwszej połowie marca² aktualna sytuacja w zakładach pracy respondentów była oceniana pozytywnie przez ponad dwie trzecie pracujących.

¹ Badanie przeprowadzono – we współpracy Fundacji CBOS i IQS – drogą elektroniczną (Computer-Assisted Web Interview – CAWI) na próbie 1000 respondentów zrekrutowanych (na podstawie określonych cech demograficznych: płci, wieku, wykształcenia, miejsca zamieszkania w określonym województwie i miejscowości odpowiedniej wielkości) do ogólnopolskiego panelu internetowego Opinie.pl, należącego do agencji badawczej IQS. Realizacja badania trwała od 23.04.2020 do 27.04.2020.

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w pierwszej połowie marca”, marzec 2020 (oprac. B. Badora).

RYS. 1. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAWODOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=503)

Sytuację w swoich zakładach pracy w trzeciej dekadzie kwietnia najlepiej oceniali zatrudnieni w instytucjach, urzędach lub zakładach całkowicie państwowych, samorządowych lub publicznych, w tym także w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa – blisko połowa (49%) z nich uważała ją za dobrą, a tylko 11% za złą. Najwięcej ocen negatywnych odnotowaliśmy natomiast wśród pracujących w sektorze prywatnym poza rolnictwem (24%).

TABELA 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Gdzie Pan(i) obecnie pracuje? Proszę wziąć pod uwagę Pana(i) główne miejsce pracy. Odpowiedzi osób pracujących zawodowo (N=503)			
	W instytucji, urzędzie lub zakładzie całkowicie państwowym, samorządowym lub publicznym (także w jednoosobowej spółce Skarbu Państwa)	W spółce z udziałem właścicieli prywatnych (polskich lub zagranicznych) i państwa	W zakładzie (spółce) całkowicie prywatnym poza rolnictwem lub w spółdzielni	W prywatnym gospodarstwie rolnym
	procentowanie w kolumnach			
– dobra	49	47	42	40
– ani dobra, ani zła	35	29	28	44
– zła	11	19	24	12
Trudno powiedzieć	5	5	6	4

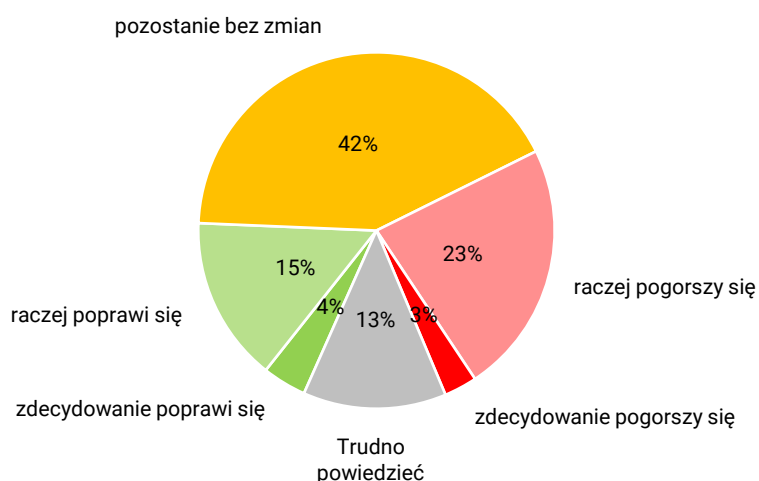
Przewidywania

W trzeciej dekadzie kwietnia największa grupa pracujących (42%) uważała, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładach pracy pozostanie bez zmian. Wśród pozostałych badanych więcej było jednak spodziewających się pogorszenia, niż oczekujących poprawy (odpowiednio 26% i 19%). Warto zauważyć, iż w pierwszej połowie marca³ większość osób aktywnych zawodowo oceniała, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładach pracy pozostanie bez zmian, natomiast wśród pozostałych więcej było oczekujących poprawy niż pogorszenia.

CBOS

RYS. 2. Czy Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAWODOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=503)

Prognozy dotyczące przyszłości zakładów pracy są mocno zróżnicowane w zależności od formy ich własności. Największe poczucie stabilizacji mają zatrudnieni w instytucjach, urzędach lub zakładach całkowicie państwowych, samorządowych lub publicznych, w tym także w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa – większość z nich (58%) uważa, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładach pracy pozostanie bez zmian. Żadnych zmian w perspektywie roku nie spodziewa się także niemal połowa pracujących w prywatnych gospodarstwach rolnych oraz prowadzących je właściciele (po 47%). Najbardziej podzielone są natomiast opinie badanych pracujących w spółkach prywatnych

³ Por. przypis 2.

właściciele i państwa. Jest to jednocześnie grupa najczęściej spodziewająca się zarówno pogorszenia sytuacji (31%), jak i jej poprawy (27%). Również podzielone, ale z wyraźnie dominującym odsetkiem spodziewających się stabilizacji (39%), są prognozy pracujących w firmach właściciele prywatnych. Warto zwrócić uwagę na bardzo wysoki poziom obaw wśród osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, z których aż 46% uważa, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich firmach pogorszy się.

TABELA 2

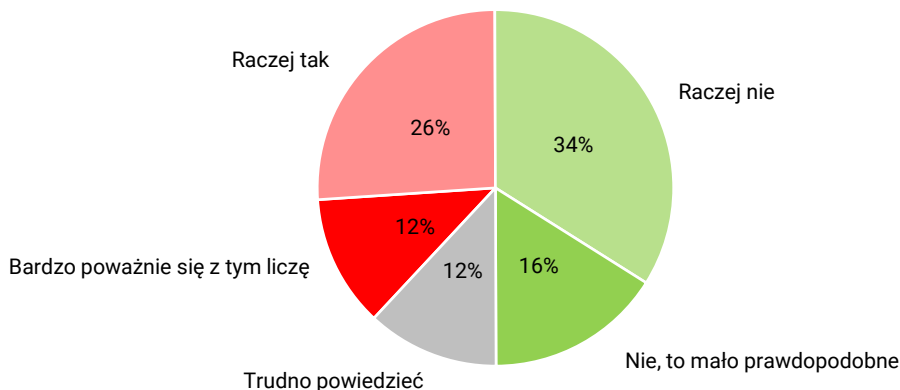
Czy Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana/Pani zakładzie pracy:	Gdzie Pan(i) obecnie pracuje? Proszę wziąć pod uwagę Pana(i) główne miejsce pracy. <i>Odpowiedzi osób pracujących zawodowo (N=503)</i>			
	W instytucji, urzędzie lub zakładzie całkowicie państwowym, samorządowym lub publicznym (także w jednoosobowej spółce Skarbu Państwa)	W spółce z udziałem właścicieli prywatnych (polskich lub zagranicznych) i państwa	W zakładzie (spółce) całkowicie prywatnym poza rolnictwem lub w spółdzielni	W prywatnym gospodarstwie rolnym
	procentowanie w kolumnach			
– poprawi się	11	27	21	12
– pozostanie bez zmian	58	34	39	47
– pogorszy się	25	31	26	13
Trudno powiedzieć	5	8	15	27

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA

W trzeciej dekadzie kwietnia wśród badanych internautów pracujących zawodowo choćby w niepełnym wymiarze czasu pracy połowę stanowiły osoby w mniejszym lub większym stopniu pewne swojego zatrudnienia, z czego 16% utratę obecnej pracy uznawało za mało prawdopodobną, a 34% raczej nie dopuszczało takiej możliwości. Utratę pracy brało pod uwagę łącznie 38% ankietowanych, z czego 12% deklarowało, że bardzo poważnie się z tym liczy.

RYS. 3. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAWODOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=503)

Mimo ograniczeń, jakie powodują różnice w metodach przeprowadzenia badań, porównanie z odpowiedziami na to pytanie uzyskanymi w pierwszej połowie marca⁴ pokazuje, że w czasie dzielącym oba badania znacząco spadła pewność zatrudnienia wyrażająca się w stwierdzeniu, że utrata obecnej pracy jest mało prawdopodobna. W porównaniu z wcześniejszymi sondażami znaczący jest też odsetek respondentów, którzy deklarują, że bardzo poważnie liczą się z utratą obecnej pracy (warto zaznaczyć, iż w comiesięcznych badaniach CBOS realizowanych metodą face-to-face od sierpnia 2016 r. do pierwszej połowy marca br. odsetek ten nie przekraczał 5%).

Najwyższe odsetki osób liczących się z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, likwidacji zakładu, firmy) notujemy wśród pracujących w sektorze prywatnym poza rolnictwem, w tym w spółkach właścicieli prywatnych i państwa (po 43%). Natomiast najwyższe odsetki respondentów w mniejszym lub większym stopniu pewnych utrzymania swego miejsca pracy są charakterystyczne dla pracujących w instytucjach, urzędach lub zakładach całkowicie państwowych, samorządowych lub publicznych, w tym także w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa oraz prywatnych gospodarstwach rolnych (odpowiednio 63% i 62%).

⁴ Por. przypis 2.

TABELA 3

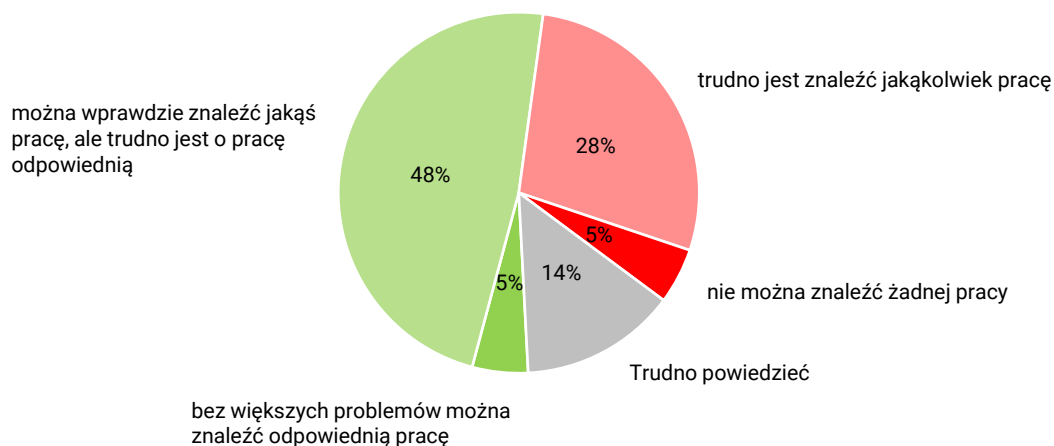
Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Gdzie Pan(i) obecnie pracuje? Proszę wziąć pod uwagę Pana(i) główne miejsce pracy. Odpowiedzi osób pracujących zawodowo (N=503)			
	W instytucji, urzędzie lub zakładzie całkowicie państwowym, samorządowym lub publicznym (także w jednoosobowej spółce Skarbu Państwa)	W spółce z udziałem właścicieli prywatnych (polskich lub zagranicznych) i państwa	W zakładzie (spółce) całkowicie prywatnym poza rolnictwem lub w spółdzielni	W prywatnym gospodarstwie rolnym
procentowanie w kolumnach				
Bardzo poważnie się z tym liczę	9	14	13	9
Raczej tak	18	29	30	15
Raczej nie	47	31	28	47
Nie, to mało prawdopodobne	16	14	16	15
Trudno powiedzieć	10	12	12	14

Warto dodać, iż wysoki poziom obaw o utrzymanie miejsca pracy charakteryzuje pracujących emerytów i rencistów (49% z nich liczy się z możliwością utraty pracy, przy czym na ogół taką możliwość biorą pod uwagę bardzo poważnie).

OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

W trzeciej dekadzie kwietnia ponad połowa (53%) badanych internautów oceniła, że w ich miejscowości lub w okolicy można aktualnie znaleźć pracę, jednak zaledwie co dwudziesty (5%) twierdził, że bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę, a 48% wskazywało, że można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią. Co trzeci pytany deklarował, że w okolicy jego miejsca zamieszkania są problemy ze znalezieniem pracy, przy czym 28% wskazywało, że trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę, a co dwudziesty (5%) twierdził, że nie można znaleźć żadnej pracy.

RYS. 4. Jak określiłby/określiłaby Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy Pana(i) zdaniem, obecnie:

Mimo ograniczeń, jakie powodują różnice w metodach przeprowadzenia badań, porównanie z odpowiedziami na to pytanie uzyskanymi w pierwszej połowie marca⁵ pokazuje, że w czasie dzielącym oba sondaże znacząco ubyło ankietowanych deklarujących, że w ich okolicy są dostępne wolne miejsca pracy, a przybyło wskazujących na problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Warto dodać, iż w comiesięcznych statutowych badaniach CBOS realizowanych metodą face-to-face od ponad dwóch lat oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy były dość stabilne (do pierwszej połowy marca br. włącznie).

Najgorsze opinie o sytuacji na rynku w okolicy miejsca zamieszkania, co dość zrozumiale, mają osoby bezrobotne – aż 18% z nich twierdzi, że na lokalnym rynku pracy nie można znaleźć żadnego zatrudnienia, a 54% ocenia, że trudno jest tam znaleźć jakąkolwiek pracę.

Opinie w tej kwestii istotnie różnicuje także miejsce zamieszkania, przy czym na tle pozostałych badanych w najlepszej sytuacji są mieszkańcy co najmniej półmilionowych miast – 7% z nich uważa, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy bez problemów można znaleźć odpowiednią pracę, kolejne 56% sądzi, że można tam znaleźć zatrudnienie, choć trudno jest o pracę odpowiednią, a tylko co setny twierdzi, że nie można tam znaleźć żadnej pracy.

⁵ Por. przypis 2.

TABELA 4

Jak określiłby/określiłaby Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy Pana/Pani zdaniem, obecnie:	Miejsce zamieszkania				
	Wieś	Miasto do 19 999 mieszkańców	Miasto od 20 000 do 99 999 mieszkańców	Miasto od 100 000 do 499 999 mieszkańców	Miasto od 500 000 mieszkańców
	procentowanie w kolumnach				
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	5	4	4	7	7
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	43	52	49	49	56
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	30	29	29	25	23
– nie można znaleźć żadnej pracy	7	7	4	4	1
Trudno powiedzieć	15	8	13	14	13

Stan epidemii odciska piętno na nastrojach społecznych dotyczących miejsc pracy. W porównaniu z wynikami badania statutowego CBOS zrealizowanego w pierwszej połowie marca⁶, a rozpoczętego jeszcze przed wprowadzeniem w naszym kraju nadzwyczajnych środków prewencyjnych związanych z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2, nastąpiło ich pogorszenie, a różnic w otrzymanych wynikach nie można uzasadnić tylko zmianą metody realizacji badań.

Opracowała

Barbara Badora

⁶ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (358) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–15 marca 2020 roku.